

החינוך וסביבו

שנתון המכללה ל"ח
תשע"ו 2016

החינוך וסביבו

כרך ל"ח, תשע"ו - 2016

עורכת: ד"ר אסתי אדיבי-שושן

מערכת: פרופ' נמרוד אלוני

פרופ' ליאורה גביעון

ד"ר חיים חיון

ד"ר מעין מזור

המייסד והעורך הראשון: מרדכי סגל ז"ל

הוצאת מכללת סמינר הקיבוצים, תשע"ו - 2016

רכזת המערכת: תמר שקד

עיצוב העטיפה: יהודית בר נתן

עימוד והדפסה: לביא הפקות דפוס, תשע"ו

המשתתפים בשנתון

מכללת סמינר הקיבוצים	ספרות עברית	ד"ר אסתי אדיבי-שושן
מכללת סמינר הקיבוצים	פילוסופיה של החינוך	פרופ' נמרוד אלוני
מכללת סמינר הקיבוצים, המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין	התפתחות קוגניטיבית	ד"ר לביא ארטמן
מכללת סמינר הקיבוצים	ראשית הנצרות, סוף ימי הביניים	ד"ר יונתן בורגל
מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת בר-אילן	מקרא ומחשבת ישראל	ד"ר חנוך בן-פזי
מכללת סמינר הקיבוצים	מתמטיקה	ד"ר רונית בסן-צינצינטוס
מכללת סמינר הקיבוצים	פדגוגיה ומינהל החינוך	ד"ר קובי גוטרמן
מכללת סמינר הקיבוצים, מכללת ספיר	היסטוריה ותרבות אמריקה הלטינית	ד"ר איתן גינזברג
מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת בר-אילן	ספרות	ד"ר לילי גלזנר
אוניברסיטת אריאל בשומרון	חינוך	פרופ' ניצה דוידוביץ
אוניברסיטת תל אביב	פילוסופיה	פרופ' צבי טאובר
מכללת סמינר הקיבוצים	רקטור המכללה	פרופ' אסתר יוגב
מכללת סמינר הקיבוצים	מקרא ומחשבת ישראל	ד"ר גילת כ"ץ
אוניברסיטת אריאל בשומרון	פסיכולוגיה	חבצלת לרנר
מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת תל אביב	תרבות יוון ורומא	ד"ר מעין מזור
מכללת סמינר הקיבוצים, בצלאל	ספרות	ד"ר עודד מנדה-לוי
מכללת סמינר הקיבוצים, מכון מופ"ת	ספרות, אמנות וחינוך	ד"ר לילן ניישטט בורנשטיין

מכלל סדן	תואר שני בלקויות למידה	מתי"א חולון
פרופ' דן סואן	סוציולוגיה	מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת אריאל בשומרון
רוני סומק	ספרות	מכללת סמינר הקיבוצים
תום סיון	סטודנטית	מכללת סמינר הקיבוצים
ד"ר יובל פז	ספרות	מכללת סמינר הקיבוצים
פרופ' דורית פטקין	מתמטיקה	מכללת סמינר הקיבוצים
פרופ' שי פרוגל	פילוסופיה וספרות	מכללת סמינר הקיבוצים, אוניברסיטת תל אביב
ד"ר דנה פריבך-חפץ	פילוסופיה, משפטים וספרות	מכללת סמינר הקיבוצים
ד"ר בועז צבר	פילוסופיה של החינוך	המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילון, האוניברסיטה העברית בירושלים
ד"ר טלילה קוש-זוהר	חינוך גופני וספרות עברית	מכללת סמינר הקיבוצים
ד"ר תמר קטקו	ראשת תכנית רג"ב למצטיינים	מכללת סמינר הקיבוצים
אלישע רוזנצוויג	פסיכולוגיה	אוניברסיטת אריאל בשומרון
ד"ר רימה שיכמנטר	ספרות	מכללת סמינר הקיבוצים
הרב יובל שרלו		ראש ישיבת אמי"ת אורות שאול; ראש תחום האתיקה בארגון רבני צהר

תוכן העניינים

הגות, חברה ותרבות

- חנוך בן־פזי**
9 על מחוות כיסוי העיניים בקריאת שמע: "בשעה שמעביר ידיו על עיניו"
- איתן גינזברג**
37 בין הצדקה להפרכה: הוויכוח המשפטי־תאולוגי הגדול בין חאן ח'ינס דָּה סְפּוּלְוֹדָה לְבִרְתוֹלוֹמָה דה לָס־קֶסֶס
- דנה פריבך־חפץ**
79 אחריות כמחויבות לאהבה: אתיקת אהבה בעולם נטול אל
- יונתן בורגל**
93 יעקב הצדיק: מרטיר נוצרי מעולם הדימויים היהודי
- מעין מזור**
107 הישרדות הספרות היוונית והרומית

מחקרים וסוגיות בחינוך

- קובי גוטרמן**
121 תלמיד חרוץ לכיתתו ירוץ: על השימוש בשפת ההוראה ללמידה משמעותית
- טלילה קוש־זוהר**
137 גוף־תנועה־חינוך: על "חינוך תנועה" של יהודית בינֶטֶר
- רונית בסן־צינצינטוס, דורית פטקין**
153 המכנה המשותף – משברים פשוטים ועד שברים אלגבריים
- ניצה דוידוביץ, דן סואן, אלישע רוזנצוויג, חבצלת לרנר**
165 הקשר בין פנימייה ובין רמת הערכים ורמת האינטליגנציה הרגשית בקרב תלמידים – חקר מקרה
- לביא ארטמן, מיכל סדן**
189 האם יש בישראל הוראה מותאמת לילדים עם לקויות קריאה?
- גילת כץ**
213 אפיון תפיסות למידה במגוון תחומים והשלכתן על הכשרת מורים
- תום סיון**
233 התבונה המתמטית של מורים ופרחי הוראה למתמטיקה בבית הספר היסודי

תמר קנת-כהן ויונתן סער

- 261 תגובה למאמרם של דוידוביץ וסואן "על מריטוקרטיה ועל כושר הניבוי של תנאי קבלה בנוגע להצלחה בלימודים" (2015)

ספרות וביקורת

רימה שיכמנטר

- 273 הטרוגניות מול הומוגניות בספרי הנוער של דבורה עומר

אסתי אדיבי-שושן

- 291 "העיתוי, שהוא כפצע פתוח, מחייב זאת": הוראת ספרות כאמצעי לחינוך נגד גזענות

לילי גלזר

- 317 בעקבות ביצה ותחפושת: קריאה קווירית ביצירתו לילדים של דן פגיס

לילך ניישטט בורנשטיין

- 323 "לא הבנת את אבא שלך": פגיס והחידה האוטוביוגרפית

פילוסופיה, אתיקה וחינוך

אסתר יוגב

- 331 דברי פתיחה

צבי טאובר

- 333 הרצאה על נאמנות לאמת ועל דבקות בחיים - בין סוקרטס לגליליי

בועז צבר

- 345 על מעמדה האתי המיוחד של ההתכוונות החינוכית

תמר קטקו

- 351 החינוך כאמנות, ההוראה כאמנות: איך מכשירים מורים למצוינות

יובל שרלו

- 357 ממלאות העימות לחיסרון הדיאלוגי

שי פרוגל

- 365 המחנך כפילוסוף: סוקרטס וניטשה

נמרוד אלוני

- 371 אתיקה וחינוך

שירה

רוני סומק

379

יובל פז

381

עודד מנדה-לוי

386

387 תקצירים באנגלית